

Nespoutaná kreativita vítězí

27.7.2020 | Centrum Dialog | www.centrumdialog.cz

„Buď tak trošku kreativní!“, slyšíme občas, když máme vybočit ze stereotypního uvažování. A někdy se nám, ukolébaným víceméně funkčním světem, ani nechce opustit komfortní zónu a hledat jiná řešení. Uprostřed slumu je to ale úplně jinak. Kreativita je mocná zbraň, která pomáhá překonat drsné podmínky k životu a dokáže proměnit zdánlivě nemožné v možné.

Boda Boda nebo voda

Náš keňský koordinátor Adada říká: „Co se týče kreativity, je většina obyvatel Kibery velmi dobrá. Skoro bych řekl, že v ní vyhráli Jackpot...“, a rozesměje se na celé kolo. Je to pravda, najdete tu nejen druhy podnikání, které jsou běžné i za zdi slumu, ale i mnohé velmi specifické. Například vzhledem k tomu, že mnoho ulic a silnic v Kibeře je hodně úzkých a ve špatném stavu, začala spousta mladých lidí provozovat svébytnou taxislužbu a přepravovat zákazníky na motorce. Takový jednostopý taxík, nazývaný místními také Boda Boda, si snadno najde nejlepší cestu a elegantně prokličkuje nástrahami křivolakých uliček. Nicméně konkurence je velká, protože „podnikat v Boda Boda“ je považováno za velmi dobrou pracovní příležitost pro mnoho obyvatel slumu. Proto musí být řidiči díky vysokému počtu motocyklistů opět kreativní, a tak zdobí své stroje motivy v pestrých barvách, aby přilákali více zákazníků. Tento marketing a umění v jednom ožívují ulice výtvarnými dílky na dvou kolech.

Jak jsme psali nedávno v článku [Moc vody](#), je jí v Keni opravdu dost. To ale rozhodně neplatí pro tu pitnou a obzvláště ne v Kibeře. Drtivá většina rodin nemá ve svém domě tekoucí pitnou vodu, a tak pouliční obchod s ní jen kvete a na každém druhém rohu můžete potkat mládež, která prodává vodu

z vozíků. Téměř všichni šťastnější a movitější, kteří mají vodu zavedenou, provozují svůj sprchový a toaletový byznys. Najdou se ale i takoví, kteří začali řešit problém tak říkajíc od podlahy a vlastními silami se postarali o čistou tekoucí vodu, kterou město Nairobi běžně neposkytuje lidem žijícím ve slumech. Mezi takové patří i Caren Gekonge, která se rozhodla být nezávislá na tzv. „Vodním kartelu“, který prodává 20 litrový kanystř pitné vody za cca 6 centů, což je mnohem více než za vodu platí bohatí obyvatelé Nairobi. Chudí obyvatelé slumu tak často utrácí kolem 20 procent svého rodinného rozpočtu za čistou vodu. Caren tedy hledala a našla alternativu. Spojila se s Vicky Mayo, která pracuje pro Nairobi Water Utility a spolu se skupinou nezávislých podnikatelek známých jako „Moudré ženy“ vybudovaly Kibeře vodní a sanitární zařízení. Finanční prostředky na výstavbu získaly od nevládní organizace Kenya Water for Health. Potrubí a vodoměr byly poskytnuty z programu Nairobi Water. Tento malý betonový komplex poskytuje toalety a čistou vodu. Má vířivé čerpadlo, které ji přivádí do záchytné nádrže na střeše. "Lidé přicházejí, sprchují se, používají toalety a dokonce si berou vodu domů," popisuje situaci šťastná Caren.

Stylové roušky

Svoji invenci a solidaritu, kterou jako ušlechtilý počín ocenil dokonce keňský prezident, projevil za současné koronakrizy David Avido, úspěšný 24letý módní návrhář. Jeho vnitřní pouto s kreativním prostředím Kibery je tak silné, že dal stranou všechny svoje rozjeté projekty a pustil se s týmem přátel do výroby stylových ochranných roušek. Vrací tak rodnému místu to, co od něj dostal. Hrdě prohlašuje: „Narodit se tady je víc než privilegium. Kdybych se narodil na nějakém nóbl místě, tak bych v sobě žádnou tvůrčí sílu neobjevil.“ Jeho obličejové masky mají styl a jsou pochopitelně zadarmo. Doposud jich bylo skrze Davidovy přátele a lídry místních komunit rozdáno více než 10 000.

Pandemie covid-19 také ukázala, jak vynalézaví jsou lidé v Kibeře, když jde o to vymyslet zcela bezpečnou „bezkontaktní“ dezinfekci rukou. Přišli s myšlenkou postavit dezinfekční stanoviště, kde je možné si umýt ruce, aniž byste se dotkli kohoutku. Stačí jen pracovat s nohama jako se spojkou a plynem v autě (odkud bezpochyby vzešla inspirace). Tímto způsobem se minimalizuje riziko přenosu infekce při doteku kohoutku, kterého se mohla dotknout covid pozitivní osoba.

Kreativita inspirovaná a inspirující

Výjimečně kreativní jsou i lidé ryze kreativních profesí. Jejich inspirací jsou osudy lidí v Kibeře a výzvy, kterým musí každý den čelit. Jejich díla jsou tak mnohdy pro jejich publikum motivační a edukativní. Adada upozorňuje, že například hudebníci skládají písně, které jsou velmi poučné a dokážou správně „nakopnout“ mladé lidi. Často totiž odkazují na zásadní roli vzdělání, při hledání cesty ven z bludného kruhu chudoby. Fotograf Brian Otieno ve svém seriálu s názvem „Příběhy Kibery“ nechce ukazovat jen neutěšený stav věcí - bídu a špínu, ale zachycuje i místa, kde jsou vidět pozitivní výsledky boje za lepší budoucnost. „Hej, takhle to tu vypadalo před dvěma lety a takhle letos na jaře!“, říká Brian a ukazuje na novou budovu školy. Takové obrázky dokážou lidi povzbudit v jejich úsilí o lepší budoucnost. Inspirace je na každém rohu. [Utu Montessori škola](#) v Kibeře je příkladem kreativního využití všudypřítomných odpadků na získání prostředků k její výstavbě. Dobrovolníci pod vedením již zmiňovaného Adady odpadky nejen sbírali, ale vyráběli z nich recyklované oblečení, tašky nebo šperky. Pozemek, na kterém škola stojí, se podařilo pronajmout od města.

Kibera je rozhodně místo s velkým potenciálem, plné kreativních jedinců, kteří se naučili prostředí slumu využít na maximum.

Již od roku 1998 směřuje Centrum Dialog, o.p.s. většinu aktivit do podpory vzdělávání.

Nejvýznamnějším projektem je adopce na dálku s názvem „Pošli špunta do školy“. Na vzdělání tak mohou dosáhnout i děti z nejchudších rodin. Díky této individuální a adresné formě podpory dostalo již více než 3 500 dětí z Keni a Guineje šanci na lepší život.